

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 173/18
U Luxembourg 14. studenoga 2018.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-630/17
Anica Milivojević/Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg

Nezavisni odvjetnik Evgeni Tanchev predlaže Sudu da presudi na način da se pravu Unije protivi nacionalni zakon kojim se omogućava retroaktivno poništenje ugovora o kreditu sklopljenih sa stranim vjerovnicima koji nisu raspolagali odobrenjem za pružanje kreditnih usluga u toj državi ako se taj zakon ne primjenjuje na hrvatske vjerovnike

Zakon kojim se retroaktivno poništavaju ugovori za razdoblje unazad posljednjih 17 godina, pri čemu se isto pravilo ne primjenjuje na neovlaštene vjerovnike s poslovnim nastanom u toj državi članici, mogao bi se opravdati samo u slučaju da ta država članica podnese dokaze o gorućem problemu koji zahtijeva ekstremno djelovanje

Anica Milivojević, hrvatska državljanka, sklopila je 2007. godine s društvom Raiffeisenbank, sa sjedištem u Austriji, ugovor o jednokratnom kreditu na iznos od 47 000 eura. Ugovor je sklopljen uz pomoć posrednice s boravištem u Hrvatskoj. Radi osiguranja otplate kredita A. Milivojević dala je založnu izjavu sastavljenu po javnom bilježniku na temelju koje je u hrvatskim zemljišnim knjigama upisana hipoteka na njezinim nekretninama.

A. Milivojević pokrenula je 2015. godine postupak protiv društva Raiffeisenbank radi utvrđenja ništetnosti ugovora o jednokratnom kreditu i drugih povezanih pravnih poslova.

Općinski Sud u Rijeci, Hrvatska, zaključio je raspravu u srpnju 2017., ali ju je preotvorio u kolovozu 2017.¹ zbog stupanja na snagu nacionalnog Zakona od 14. srpnja 2017., koji je mogao biti primjenjiv u glavnom postupku. Ugovor je u to vrijeme bio na snazi sedam godina.

Hrvatska Vlada navela je u mišljenju od 25. svibnja 2017. da je dopušten povratni učinak Zakona od 14. srpnja 2017., koji je tada bio u fazi prijedloga, s obzirom na to da se cilj mjere ne bi mogao postići na drugi način. Zakonom je propisana ništetnost ugovorâ o kreditu i drugih pravnih poslova koji se temelje na ugovorima o kreditu koji su sklopljeni između hrvatskih dužnika i stranih vjerovnika koji ne raspolažu propisanim odobrenjima ili suglasnostima nadležnih hrvatskih tijela. Prema navodima iz Prijedloga zakona, sporni su bili oni ugovori sklopljeni u razdoblju između 2000. i 2010. Hrvatska je nakon tog razdoblja pristupila Europskoj uniji, što je stranim kreditnim institucijama omogućilo privremeno obavljanje financijskih usluga bez odobrenja za rad Hrvatske narodne banke.

Općinski Sud u Rijeci navodi da iz spomenutog mišljenja Vlade Republike Hrvatske ne proizlazi da bi ovdje bila riječ o zaštiti prava A. Milivojević (poput prava na informiranje potrošača ili prava na zaštitu od nepoštenog postupanja) koja bi pravom Unije mogla biti priznata kao izuzeće od slobode pružanja usluga.

Općinski Sud u Rijeci navodi da se proglašavanjem ništetnosti ugovora o kreditu i drugih povezanih pravnih poslova društvo Raiffeisenbank onemogućuje u daljnjem pružanju financijskih usluga. Stoga sud koji je uputio zahtjev pita Sud protiv li se to slobodi pružanja usluga na unutarnjem tržištu Unije, a moguće i slobodnom kretanju kapitala.

¹ Zakon o ništetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjima sklopljenih u Republici Hrvatskoj s neovlaštenim vjerovnikom (Narodne novine br. 72/2017)

U svojem današnjem mišljenju nezavisni odvjetnik Evgeni Tanchev navodi, kao prvo, da nije moguće prihvatiti argument koji je Hrvatska istaknula u smislu da pravo Unije nije primjenjivo na predmetni ugovor jer je sklopljen prije pristupanja Hrvatske EU-u s obzirom na to da ugovor nastavlja proizvoditi pravne učinke. Naime, Ugovor o pristupanju Hrvatske ne sadržava odstupanje od ustaljene sudske prakse Suda prema kojoj se pravo Unije primjenjuje od dana pristupanja nove države članice na buduće učinke situacija koje su nastale prije tog datuma.

Kao drugo, nezavisni odvjetnik smatra da je Zakon od 14. srpnja 2017. diskriminatoran prema vjerovnicima s poslovnim nastanom izvan Hrvatske koji žele pružati kreditne usluge u toj državi članici jer se taj zakon ne primjenjuje na neovlaštene vjerovnike s poslovnim nastanom u Hrvatskoj. Zakonska definicija „neovlaštenog vjerovnika” upućuje samo na pravne osobe koje imaju upisano sjedište izvan Hrvatske.

Nadalje, nezavisni odvjetnik navodi da se prema neovlaštenim vjerovnicima s poslovnim nastanom izvan Hrvatske postupa nepovoljnije nego prema neovlaštenim vjerovnicima s poslovnim nastanom u Hrvatskoj jer se zakonom koji se primjenjuje na ništetnost određenih ugovora koje su sklopili neovlašteni vjerovnici s poslovnim nastanom u Hrvatskoj ne predviđa retroaktivnost, a ništetnost se može primijeniti samo na potrošačke ugovore o kreditu.

Nezavisni odvjetnik zatim razmatra može li se nacionalni zakon opravdati na temelju razloga javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, koji su relevantni u pogledu izravno diskriminatornih ograničenja slobode pružanja usluga.

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, navodi koje je Hrvatska iznijela u pogledu zaštite javnog poretka i prava velikog broja hrvatskih građana koji su sklopili takve ugovore nisu dostatni za opravdanje po tim osnovama. Naime, diskriminatorni zakon kojim se predviđa ništetnost svih ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjem koji obuhvaća ugovore sklopljene unazad 17 godina (koji su proizvodili pravne učinke tijekom mnogo godina, neovisno o tome što nije postojalo odobrenje Hrvatske narodne banke) moglo bi se opravdati samo podnošenjem dokaza o gorućem problemu koji zahtijeva ekstremno djelovanje.

Nezavisni odvjetnik zaključuje da u situaciji nepostojanja odobrenja tijekom mnogo godina, pri čemu ništetnost treba nastupiti od početka ugovora, diskriminatorni blanketni zakon, poput onoga o kojem je ovdje riječ, očito prekoračuje granice onoga što je nužno za postizanje legitimnog cilja koji se njime možda nastojao ostvariti. Nisu podneseni dokazi koji bi opravdali suprotan zaključak.

Nezavisni odvjetnik dodaje da pravo Unije mjerama poput Direktive 93/13 o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima² i Direktive 2008/48 o ugovorima o potrošačkim kreditima³ pruža zaštitu potrošačima kreditnih usluga prema kojima se postupalo nepošteno.

Stoga nezavisni odvjetnik zaključuje da se u okolnostima poput onih u glavnom postupku **protivi pravu Unije⁴ zakon države članice koji propisuje retroaktivnu ništetnost ugovora o kreditu od dana njihova sklapanja, kao i drugih pravnih poslova koji su posljedica takvih ugovora o kreditu, kada se ti ugovori sklapaju između vjerovnika s poslovnim nastanom u državi članici koja nije ona osobe kojoj su usluge namijenjene, iako vjerovnik nije imao potrebna odobrenja od nadležnih tijela potonje države članice u trenutku sklapanja ugovora.**

² Direktiva Vijeća 93/13/EEZ o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.)

³ Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.)

⁴ Članak 56. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL 2012., C 326, str. 47.-390.)

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Corina Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293